

POŚWIĄTNY (20) *ai*

poświętny (20), [**poświętny**].

o jasne.

sg *m A* poświętny (2). ◇ *I* poświętnym (1). ◇ [*f G* poświętn(e)j. ◇ *A* poświętną.] ◇ *n N* poświętné (7); -é (2), -(e) (5). ◇ *G* poświętného (3); -ého (2), -(e)go (1). ◇ *A* poświętné (1). ◇ *I* poświętn(e)m (1). ◇ *L* poświętnym (1). ◇ *pl N subst* poświętné (2); -é (1), -(e) (1). ◇ *G* poświętnych (1). ◇ [*A subst* poświętné.] ◇ *I m* poświętn(e)mi (1).

Sł stp: poświętny *a. poświętny*, *Cn* notuje, *Linde* także *XVII w.*: poświętny, poświętny.

1. Poświęcony, uświęcony; święty (3) :

a. *W religii chrześcijańskiej* (1) : [Widzimy co fy z tymi dzieie/ których ten Státut álbo Przywiléy w oczy kole. Pozobawfzy Dzięięćiny/ ná poświętné Ołtarze/ Kłafztory/ y Kościoły fy zrucaią. *SolikZiem D4.*]

α. *O sakramentach; mistyczny, sakramentalny, tajemny* (1) : [Tu było o złączeniu się poświętnym Ciała Krystusowego z chlebem *AktaSynod I 73*; A św. Augustyn mówi, iż sacramentum est sacrae rei signum. Wszakóż nie goły znak jest etc., ale mający prawdę poświętną. *AktaSynod II 103.*]

Szeregi: [»duchowy i poświętny«: Tu było [...] o jedzeniu duchowym i poświętnym etc., którego rozdziału oni nie chcą mieć etc. [...] to jest, iżby tylko duchownie pożywano było Ciało Krystusowo, ale iż i poświętnie od złych i niegodnych. *AktaSynod I 73.*]

»poświętny albo tajemny« (1): iż [świętości, tj. sakramenty] fą vpominki táiemnie onych rzeczy známionowanych z ktoremi obyczáiem poświętnym álbo táiemnym^m ziednoczone bywáią przez vftáwę pierwfzą y fłowá Páńfkie *WujJud 164v*.

b. *W religii żydowskiej* (2) : [A pilnuy thego/ ábyś przeftzregał przykazánia Páná Bogá thwego [...] y ftrzegł Ceremoniey á obrzędow poświętnych iego [ut custodias caeremonias eius et praecepta eius] *Leop 3.Reg 2/3 (Linde).*]

α. Używany w świątyni (2) :

Wyrażenie: »szekel poświętny« = *jednostka wagi świątynnej; seclus sanctitatus PolAnt* (2): Dar iego/ miáf srebrna iedná/ [...] czáfzáf srebrna iedná fiedmdziefiáf szeklow ná szekel poświętny/ á obie pełne białey mąki woliwie przypráwioney ná ofiárę śniedną. *BudBib Num 7/31, Num 7/37.*

2. Złożony w ofierze Bogu lub kapłanom (17) :

a. *W religii chrześcijańskiej; w funkcji rzeczownika* »poświętné«: *własność, majątek kościoła, dobra duchowne; to, co zostało duchowieństwu nadane, darowane; curionis fundus, profanum, sacer ager Cn* (11) : *ComCrac 20 [4 r.]*; *JanNKarKoch G2*; że tá rzecz/ o którą go [duchownego] pozwano/ nie ieft kościelna: to ieft/ iż ón Duchowny więcéy íobie Poświętného [plus sibi dationis, alias poświętnego *JanStat 236*] przywłáczył/ [...] przypuścił więcéy/ nim ná fundáciéy ítoi *SarnStat 214, 214 [2 r.]*; [Ta wieś Stromiecz ma grunt średni, pole trojne, ma włók wszytkich rolej 29, między któremi jest włók: wójtowska 1, a poświętnego 2 włóce *LustrMaz I 58, I 104, II 34*; Poświętné. – Poświętnego, albo plebańskiej rolej jest niwa niemała *InwBiskWłocł 1582 249*].

Szeregi: »poświętne abo kościelne« (1): iz gdyby ktori duchowny abo za liftem abo za polfelfią dawną fiedzial wtem Czo mieni bycz poświętnem abo kościelnem, abel łtego Kościol abo ołoba Kościelna viviedziona nievrzędnie [...] mabycz ładzon vedlie łtarego obyczaya *ComCrac* 20.

»nadania kościelne to jest (alias) poświętne« = *Ecclesiarum dotatio a. fundus Ecclesiis dotatus alias poświętné JanStat* (2): Włzákże o fundułzach łlbo nádaniu kościelnym/ to ielt/ Poświętnym/ ták fie sftála vchwała *SarnStat* 214, 214; [*HerburtStat* 156 (*Linde s.v. poświętny*)].

b. *W religii żydowskiej* (6) : Ten Szelomith y brácia iego (byli) nád włzemi łkárby poświętnemi [*thesauros sanctificatorum*]/ co był poświęcił krol Dawid *BudBib* 1.Par 26/25; [A Gdy poczniecie ziemię łósem dzielić/ oddziélcie piérwiałtki PANV poświętné z ziemié [*separate primitias Domino sanctificatum de terra*] *WujBib* Ez 45/1 (*Linde*)].

[*Zestawienie*: »ofiara, obiata poświętna« = *ofiara pokarmowa, tj. z produktów rolnych*: A nyemamy wthym to czalzie kxiązecza/ aný proroka [...] neque holocaustum, neque sacrificium/ aný zapalney obyathý/ aný polzwiąthney *TomZbrudzPeryk* Dan 3/38; DVłzá gdy będzie ofiárować Ofiárę Poświętną [*oblacionem sacrificii*] Pánu/ máká biała będzie ofiárá iey (*marg*) O ofiárze Poświęthney z mąki białey. (-) *Leop* 1577 *Lev* 2/1 (*Linde*).]

a. *W funkcji rzeczownika* »poświętne«: *dar złożony Bogu lub kapłanom; consecratio PolAnt* (5) : Chleb Bogá fwe⁸⁰ zpoświętnych przenaświłtznych [*de sanctitatibus sanctitatum*]/ y zświłtznych (dziefiłczin) ieść będzie. *BudBib* *Lev* 21/22; włzelkie poświętne [*omne quod sanctificavit ad divisionem*] (był) ná rękü Szelomithá y bráciey iego. *BudBib* 1.Par 26/28; [*BudBib* *Lev* 27/28 (*Linde*)].

poświętné czyje (1): Włzytko też poświętné Sámuelá [*omne quod sanctificavit Samuel*] widzácego/ y Szaulá [...] y Awnerá [...] (był) ná rękü Szelomithá y bráciey iego. *BudBib* 1.Par 26/28.

Szereg: »poświętne albo cherem« (1): káždy czyłty w domu twym będzie ie [*pożytki*] ieść. Káзде poświętné (*marg*) Co ielt poświętné łlbo cherem małz ná końcu 3. kfiąg. 2. Moiz: 34. (-) w Izráelu twoie będzie. *BudBib* *Num* 18/14.

Synonimy: **1.** poświęcony; **a.** sakramentalny, tajemny; **2.** darowany, ofiarowany; **a.** kościelne, »kościelne nadanie«; **b.a.** cherem.